

LUKIOIDEN OPISKELUHUOLTOSUUNNI TELMA

KUOPIO

Sisällys

1	Opiskeluhuollon tarkoitus ja tavoitteet	3
2	Opiskeluhoitoa ja opiskeluhoitosuunnitelmaa ohjaavat säädökset	4
3	Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	4
4	Yhteisöllinen opiskeluhoito	5
4.1	Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi.....	6
4.2	Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi.....	7
4.3	Toimenpiteet opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistamiseksi.....	8
4.4	Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja yhteistyötahot.....	8
4.5	Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö	9
4.6	Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen	9
4.7	Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen.....	10
4.7.1	Päihteiden käyttöön puuttuminen.....	11
4.7.2	Tupakkatuotteiden käyttöön puuttuminen.....	12
4.8	Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä .	12
4.8.1	Opiskelijan suojaaminen väkivallalta.....	12
4.8.2	Opiskelijan suojaaminen kiusaamiselta.....	13
4.8.3	Opiskelijan suojaaminen häirinnältä.....	13
4.9	Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	14
5	Yksilökohtainen opiskeluhoito.....	15
5.1	Kuraattori- ja psykologipalvelut.....	16
5.2	Opiskeluterveydenhuolto	17
5.3	Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä	18
5.4	Opiskeluhoollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa	19
5.5	Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys.....	19
5.6	Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa.....	20
5.7	Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	20
5.8	Muut yhteistyötahot opiskelijan yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi	21
5.8.1	Huoltajat.....	21
5.8.2	Etsivä nuorisotyö.....	21

5.8.3	Yhteydenotto sosiaalihooltoon tuen tarpeen arvioimiseksi.....	22
5.8.4	Lastensuojelu.....	22
5.8.5	Poliisi.....	22
6	Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen, seuraaminen ja arviointi	23
7	Liitteet.....	24

1 Opiskeluhuollon tarkoitus ja tavoitteet

Opiskeluhoito on toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoitoon avulla tuetaan oppimista sekä tunnustetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki (1287/2013)).

Yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko opiskeluyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoitoon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä moniammatillista yksilökohtaista opiskeluhoitoa.

Lähtökohtana on ennaltaehkäisevä opiskeluhoitotyö, joka huolehtii psyykkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta sekä koulun kriisityöstä. Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen on jatkuvaa, ja sitä arvioidaan määräajoin.

Kuopion kaupunki vastaa alueensa 2. asteen opiskelijoiden opiskeluhoitoon palveluiden järjestämisestä opiskelijan kotipaikkakunnasta riippumatta. Kuopiossa opiskeluhoitoon palveluiden suunnittelusta, kehittämisestä ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen kartoittamisesta ja arvioinnista vastaa 2. asteen opiskeluhoitoon ohjausryhmä. Sen apuna toimii lukioiden opiskeluhoitoon kehittämisryhmä ja lukioiden omat opiskeluhoitoryhmät.

Tämä opiskeluhoitoon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laadittu **Kuopion kaupungin lukioiden opiskeluhoitosuunnitelma** on tehty yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

2 Opiskeluhoitoa ja opiskeluhoitosuunnitelmaa ohjaavat säädökset

Opiskeluhoitoa ohjaavat seuraavat lait ja säädökset:

- Lukiolaki (714/2018) ja lukion opetussuunnitelman perusteet.
- Oppilas- ja opiskeluhoitolaki (1287/2013) ja laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (886/2017).
- Terveystarkastuslaki (1326/2010).
- Lastensuojelulaki (417/2007).

Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa määräykset opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki (1287/2013)).

3 Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Kuopion kaupungissa on noin 2400 opiskelijaa, jotka lukiolaisina kuuluvat toisen asteen opiskeluhoitoon piiriin. Kuopion kaupunki toimii koulutuksenjärjestäjänä kuudelle nuorisosaasteen lukiolle.

Kuopion kaupungin lukion opetussuunnitelman mukaiset opiskelijahuitopalvelut pitävät sisällään kuraattorin, opiskelijaterveydenhoitoon ja psykologin palvelut. Oppilas- ja opiskeluhoitolain mukaisesti kuraattori- ja psykologipalvelut on mitoitettu ja järjestetty siten, että opiskelija pääsee tarvittaessa keskustelemaan henkilökohtaisessa tapaamisessa joko kuraattorin tai psykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä tai kiireellisessä asiassa samana tai seuraavana päivänä. Asian kiireellisyyden arvioi kuraattori tai psykologi yhdessä opiskelijan kanssa esimerkiksi vastaanottoajan puitteissa tai puhelimitse.

Opiskeluterveydenhoitoon palvelut järjestetään terveydenhoitolain ja asetuksen 338/2011 mukaisesti. Opiskelija pääsee määräaikaan ja tarpeenmukaisiin terveystarkastuksiin terveydenhoitajalle ja lääkärille sekä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle.

Opiskelijan käytettävissä ovat terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin ja psykologin palvelut. Opiskeluhoitopalveluja järjestetään osin lukioiden tiloissa ja ne toimivat pääosin ajanvarausperiaatteella. Opiskeluhoillon palveluista tiedotetaan lukioiden opinto-oppaissa, Wilmassa ja koulun kotisivuilla, ja toimijat esittäytyvät lukuvuosittain uusille opiskelijoille oppitunneilla. Opiskelijoita ohjataan palveluihin aktiivisesti myös oppilaitoksen henkilökunnan toimesta. Opiskeluhoillon palveluita kohdennetaan osin myös lukioiden yhteisölliseen opiskeluhoiltoon ja opiskeluhoillon kehittämiseen.

Toisen asteen opiskeluhoillon ohjausryhmä seuraa ja arvioi opiskeluhoillon kokonaistarvetta ja palvelujen riittävyttä Kuopion kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa. Sen lisäksi Kuopion kaupungilla on lukiotoimen opiskeluhoillon työryhmä, joka koordinoi lukioiden opiskeluhoillon toimintaa.

Lukioiden omat yhteisölliset opiskeluhoiltoryhmät arvioivat lukion opiskeluhoillon toteutumista lukuvuosittain ja tarvittaessa useamminkin mm. valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tulosten, opiskelijakyselyiden sekä henkilökunnan kanssa käytävien keskustelujen perusteella. Yksilökohtaista opiskeluhoillon tarvetta arvioidaan jatkuvasti mm. opiskelumenestyksen, erityisen tuen tarpeen ja mahdollisen muun huolen perusteella. Ryhmänohjaajat seuraavat opiskelijoiden poissaoloja ja opintojen etenemistä ja ovat keskeisessä roolissa tässä arvioinnissa.

4 Yhteisöllinen opiskeluhoilto

Yhteisöllisellä opiskeluhoillolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhoillon tavoitteena on hyvinvoiva opiskeluyhteisö, jossa opiskelija tuntee kuuluvansa oppilaitosyhteisöön ja kokee tulevansa kuulluksi. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää, että koko oppilaitoksen henkilökunta toimii opiskelijalähtöisesti.

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki (1287/2013))

Kuopion kaupungin lukioiden opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedotetaan koulujen kotisivuilla, opinto-oppaissa ja Wilmassa. Lukioiden opiskeluhuoltosuunnitelma on luettavissa kotisivuilla. Opiskelijat saavat tietoa myös ryhmänohjauksissa ja opiskeluhuollon toimijoiden oppitunneilla. Huoltajia tiedotetaan huoltajien illoissa ja erillisillä tiedotteilla.

4.1 Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi

Kouluyhteisön hyvinvoinnin lisääminen on kaikkien yhteinen asia. Kuopion lukioissa yhteisöllisyyttä edistetään mm. seuraavalaisella toimintakulttuurilla ja toimenpiteillä:

- myönteinen ja kannustava opiskeluilmapiiri
- ryhmäytyminen opintojen alkuvaiheessa
- ryhmänohjaajien aktiivinen toiminta koko opintojen ajan
- koko koulun yhteiset tilaisuudet, kuten juhlat ja liikuntatapahtumat
- teemapäivät esimerkiksi erilaisuuden hyväksymisestä ja suvaitsevaisuudesta
- opiskeluhuollon toimijoiden osallistuminen lukion toimintaan
- tutustumispäivä lukion aloittaville opiskelijoille
- tutor-toiminta
- opiskelijakuntatoiminnan tukeminen
- palautteen kerääminen opiskelijoilta
- kerhot ja projektit
- henkilökunnan koulutukset ja yhteisten toimintatapojen määrittely

Yhteisöllisyyden vahvistamisessa ryhmänohjaajilla ja opiskelijakunnan hallituksella on merkittävä rooli. Ryhmänohjaajien johdolla pidetyissä ryhmänohjaustuokioissa tiedotetaan ajankohtaisista asioista ja pyritään vahvistamaan ryhmäytymistä sekä yleistä hyvinvointia.

Vuoden aikana ryhmänohjaustuokioissa käsitellään monipuolisesti ja aktiivisesti opiskeluun sekä hyvinvointiin liittyviä teemoja.

Opiskelijakunnan hallituksen järjestämät erilaiset tapahtumat ja tempaukset vahvistavat kouluyhteisön yhteisöllisyyttä. Lisäksi järjestetään laajempia koko oppilaitoksen yhteisiä tapahtumia kuten ulkoilupäiviä.

Opiskelijakunnan hallituksen edustajalla on läsnäolo-oikeus opettajankokouksissa, joissa voidaan käsitellä tarvittaessa opiskelijoita huolettavia asioita. Yhteydenpito opiskelijakunnan hallituksen ja opettajakunnan välillä on jatkuvaa ja joustavaa. Tavoitteena kaikessa toiminnassa on hyvän ja reilun opiskelu- ja työskentelyilmapiirin luominen.

4.2 Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Opiskelijat perehdytetään tiloihin ja välineisiin opintojen alussa. Tilojen siisteydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta huolehditaan yhteistyössä koulukiinteistön henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Puutteista kerätään palautetta ja niihin reagoidaan. Esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan tilojen suunnittelussa ja käytössä.

Toimintaan liittyvät vaarat on arvioitu jokaisessa lukiossa ja niitä ehkäistään suunnitelmallisesti. Jokaisessa koulukiinteistöissä toimii oma turvallisuusryhmä, jonka toimesta on laadittu turvallisuussuunnitelma. Turvallisuusryhmä suunnittelee ja toteuttaa lukuvuosittaiset pelastusharjoitukset sekä henkilöstön koulutukset.

Toimenpiteitä Kuopion lukioiden opiskelijoiden terveyden edistämiseksi ovat mm.

- kouluterveyskyselyiden hyödyntäminen opiskeluhuollon toimintojen suunnittelussa
- teemapäivät esimerkiksi terveyttä edistävästä elämäntavoista ja ergonomiasta
- opiskeluhuollon toimijoiden toteuttamat oppitunnit
- liikunnallisuuden lisääminen osaksi opiskeluympäristöä ja koulupäivää
- laadukas kouluterveydenhuolto
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- laadukas ja monipuolinen kouluruoka

Tapaturmia ehkäistään opetuksen ja tilaisuuksien ennakkosuunnittelulla ja riskiarvioinneilla. Koulun ulkopuolisesta toiminnasta tehdään aina asianmukainen suunnitelma ja päätös. Henkilökunnan ja opiskelijoiden ensiaputaitoja kehitetään ja ylläpidetään opetuksessa ja koulutuksilla.

Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä on soveltuvin osin mukana arvioimassa lukion opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta yhteistyössä muun muassa turvallisuusvastaavan, oppilaitoksen johdon ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Arviointia ohjaa ja arviointitietoa kerää kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmä. Tämän lisäksi laajempi oppilaitoksen turvallisuuden ja hyvinvoinnin selvitys toteutetaan muutaman vuoden välein viranomaisyhteistyönä, johon kuuluvat terveystarkastaja, työterveyden edustajat, opiskeluhoollon toimijat sekä opiskelijaedustajat.

4.3 Toimenpiteet opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistamiseksi

Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan kannustamalla ja ohjaamalla heitä opiskelijakunnan toiminnassa. Opiskelijoita kuullaan lukuvuosittaisessa ja pidemmän aikavälin suunnittelussa, kuten esimerkiksi opetussuunnitelmatyössä. Opiskelijoilta kerätään lukuvuosittain palautetta ja kehittämisideoita kyselyillä, joissa selvitetään mm. yhteisöllisyyden ja opiskeluhoollon palveluiden laatua.

Yhteistyötä huoltajien kanssa vahvistetaan tiedottamalla lukion toiminnasta eri kanavien kautta. Kaikilla vuosikursseilla järjestetään huoltajien illat, joissa pyritään luomaan tilaisuuksia tasavertaiseen vuorovaikutukseen huoltajien ja henkilöstön kesken. Opiskeluhoollon toimijat osallistuvat ainakin ensimmäisen vuoden opiskelijoiden huoltajien iltaan.

4.4 Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja yhteistyötahot

Oppilaitoskohtainen eli lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä toimii jokaisessa Kuopion lukiossa. Siihen kuuluvat rehtori, erityisopettaja, kuraattori, opinto-ohjaaja, psykologi, terveydenhoitaja sekä lukion henkilökunnan, opiskelijoiden ja huoltajien edustajat. Ryhmä

kokoontuu 2-4 kertaa lukuvuodessa suunnittelemaan ja arvioimaan oppilaitosyhteisön hyvinvointia edistävää toimintaa sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Lukion opiskeluhuoltoryhmää johtaa rehtori.

Lukion opiskeluhuoltoryhmä voi keskittyä tapaamisissaan ajankohtaisten asioiden lisäksi myös ennalta sovittuihin teemoihin ja se voi kutsua sen perusteella vierailijoita kokouksiinsa. Kevätlukukauden lopulla ryhmä arvioi kulunutta lukuvuotta sekä suunnittelee seuraavan lukukauden toimintaa.

Lukion opiskeluhuoltoryhmä tekee aktiivista yhteistyötä nuorisotoimen, kaupungin päihdetyön ja seurakuntien kanssa. Näiden yhteistyökumppanien edustajia voidaan myös kutsua opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin. Poliisin kanssa toteutetaan ennaltaehkäisevää työtä liikenne-, päihde- ja turvallisuusasioissa.

4.5 Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia. Terveysneuvonta kuuluu olennaisena osana jokaiseen terveydenhoitajan ja lääkärin tekemään tarkastukseen. Terveystarkastuksen avulla saadaan kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjataan opiskelijaa tekemään terveyttä edistäviä valintoja. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveysriskeihin. Kokonaisarvio opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista tehdään yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen perheensä kanssa.

Lisäksi terveysneuvontaa tehdään erilaisten tiedotteiden avulla joko yhteisöllisellä tai yksilöllisellä tasolla. Tiedotukset liittyvät terveydenhuollon palveluihin, erilaisiin opiskelijoiden terveyteen liittyviin ilmiöihin tai terveyttä tukeviin tapahtumiin.

Terveystiedon opettaja voi konsultoida terveydenhoitajaa tarvittaessa mm. uusimmista tiedoista (mm. ehkäisyasiat).

4.6 Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelujen etenemisen kannalta säännöllinen osallistuminen opetukseen on välttämätöntä. Poissaolojen ehkäisemisessä keskeisintä on opiskelijan oman opiskelumotivaation

tukeminen. Opetukseen osallistumista seurataan ja poissaolot kirjataan välittömästi, jotta niitä ei pääse kertymään liikaa. Opintojen etenemisen ja poissaolojen kertymisen pulmatilanteissa pyritään puuttumaan ennaltaehkäisevästi.

Jos opiskelijalle kertyy opintojaksolta poissaoloja, aineenopettaja keskustelee opiskelijan kanssa asiasta. Keskustelun tavoitteena on varmistaa opiskelijan kanssa, että hänellä on osaamista ja edellytykset opintojakson suorittamiseksi. Liialliset poissaolot voivat johtaa opintojakson keskeytymiseen, mikäli opiskelijan antama näyttö ei riitä opintojakson arviointiin. Aineenopettaja ilmoittaa opiskelijan kanssa käydystä keskustelusta ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle.

Ryhmänohjaajan tehtävänä on seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Jos poissaoloja on paljon tai niiden syy on epäselvä, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä opiskelijaan asian selvittämiseksi. Jos poissaolojen taustalla vaikuttaa olevan opiskeluhuollollisia tekijöitä, ohjaa ryhmänohjaaja opiskelijaa opiskeluhuollon palveluiden piiriin tai kutsuu koolle moniammatillisen asiantuntijaryhmän. Alaikäisen poissaoloista ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan.

Mikäli opiskelija ei aloita opintojaksoa ollenkaan, eli ei ole osallistunut opintojakson kahdelle ensimmäisille oppitunnille eikä ole selvittänyt asiaa aineenopettajan kanssa, aineenopettaja ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle.

Ryhmänohjaaja tiedottaa ohjausryhmäänsä poissaoloihin liittyvissä asioissa. Ryhmänohjaajat haastattelevat opiskelijat ensimmäisen opiskeluvuoden aikana yksilöllisesti, jolloin käsitellään myös opiskelumotivaatiota ja opiskeluun osallistumista sekä mahdollisia poissaoloihin liittyviä ongelmia.

4.7 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen

Kuopion kaupungin lukioissa tuetaan opiskelijoiden päihteettömyyttä ja savuttomuutta ja toteutetaan terveyttä edistäviä elämäntapoja vahvistavia tilaisuuksia. Lukiot tekevät yhteistyötä kaupungin päihdetyöntekijöiden kanssa. Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään suunniteltaessa lukioiden omia toimenpiteitä päihteettömyyden tukemiseksi.

Ryhmänohjaajan keskusteluissa käsitellään mahdollista päihteiden käyttöä. Jos opiskelijan päihteiden käyttö aiheuttaa huolta, ohjaa ryhmänohjaaja opiskelijaa aktiivisesti opiskeluhuollon palveluiden piiriin.

4.7.1 Päihteiden käyttöön puuttuminen

Kuopion kaupungin lukion järjestyssääntöjen mukaan alkoholin, muiden päihteiden ja huumeiden käyttö tai niiden vaikutuksessa oleminen koulussa tai koulunkäyntiin liittyvissä tilaisuuksissa on kielletty. Mikäli kouluaikana tai koulutyöhön liittyvissä tilaisuuksissa kuitenkin havaitaan opiskelija alkoholin tai muiden päihteiden vaikutuksen alaisena, toimitaan seuraavasti:

- a) Varmistetaan, ettei opiskelija ole vaaraksi itselleen eikä muille. Tarvittaessa otetaan yhteys hätäkeskukseen ja annetaan ensiapua. Opiskelijaa pyydetään poistumaan opetustilanteesta, minkä jälkeen hänet haastatellaan mahdollisuuksien mukaan kahden aikuisen läsnä ollessa. Opiskelijaa ei jätetä tässä vaiheessa yksin.
- b) Päihteet pyritään takavarikoimaan pyytämällä opiskelijaa itseänsä tyhjentämään taskunsa ja laukkunsa. Opiskelijalle luovutetut säilytystilat on mahdollista tarkistaa opiskelijan läsnä ollessa hänen suostumuksellaan.
- c) Alaikäisen opiskelijan ollessa kyseessä otetaan välittömästi yhteyttä huoltajaan, jota pyydetään noutamaan opiskelija kotiin. Jos huoltajaan ei saada yhteyttä, hänet toimitetaan ajankohdan ja terveydentilan mukaan joko terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen. Koulun työntekijä ilmoittaa asiasta lastensuojeluviranomaisille. Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla varmistetaan keskustelemalla tämän kunto ja suunnitelmat koululta lähdeettäessä. Opiskelijan luvalla voidaan ottaa yhteys lähiomaiseen. Tarvittaessa soimitaan hätänumeroon 112.
- d) Akuutin tilanteen ratkeamisen jälkeen asiaa käsitellään opiskelijan, alaikäisen opiskelijan huoltajan, ryhmänohjaajan, opiskelijahuollon ja mahdollisten muiden toimijatahojen kesken. Jatkotoimenpiteistä tehdään selkeä suunnitelma, jonka toteuttamiseen asianomaiset sitoutuvat. Mahdollisista kurinpitotoimista päättää rehtori opiskelijaa kuultuaan.

Hätänumeroon tulee aina soittaa, jos päihtyneelle opiskelijalle tai ulkopuolisille on päihtymyksestä seurannut vaaratilanne tai jos epäillään päihteiden välitystä tai myyntiä.

4.7.2 Tupakkatuotteiden käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden käyttäminen koulun tiloissa, tilaisuuksissa ja koulun ulkopuolisessa toiminnassa on kielletty lukioden järjestyssäännöissä. Hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta.

Mikäli kouluaihana tai koulutyöhön liittyvissä tilaisuuksissa kuitenkin havaitaan opiskelijan käyttävän tai pitävän hallussa tupakkatuotteita, toimitaan seuraavasti: Opiskelijaa kehoitetaan poistumaan opetus- tai muusta tilanteesta, ja tehdään tästä merkintä Wilmaan. Ryhmänohjaaja käy keskustelun opiskelijan kanssa ja ilmoittaa asiasta huoltajille. Alle 18-vuotiailta voidaan ottaa tupakkatuotteet koulupäivän ajaksi haltuun, jos opiskelija suostuu. Tarkastusta tai väkisin poisottamista ei voi tehdä. 18 vuotta täyttäneiltä tuotteita ei voi ottaa haltuun. Jos ne ovat näkössä tai häiritsevät muutoin koulun toimintaa, käsitellään tilannetta kurinpidollisena asiana.

4.8 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän velvollisuutena on varmistaa opiskeluympäristön turvallisuus, mutta myös kaikki koulu yhteisön jäsenet vaikuttavat omalla toiminnallaan siihen. Turvallisuuden edistäminen pohjautuu lukion toimintakulttuuriin, joka ohjaa empaattisuuteen ja suvaitsevaisuuteen.

4.8.1 Opiskelijan suojaaminen väkivallalta

Opiskelijaan kohdistuva väkivallan uhka voi tulla koulu yhteisön sisä- tai ulkopuolelta. Väkivallan tai sillä uhkailun suhteen Kuopion kaupungin lukioissa on nollatoleranssi.

Väkivaltatilanteisiin, aggressiiviseen käyttäytymiseen ja väkivallalla uhkaamiseen puututaan välittömästi. Tämä koskeen niin fyysistä kuin henkistä väkivaltaa tai sillä uhkaamista, jonka kohteena on opiskelija, opettaja tai muu koulun henkilökuntaan kuuluva.

Paikalle tullut opettaja puuttuu tilanteeseen arvioituaan ensin, selviääkö tilanteesta itse; muuten tulee hakea välittömästi apua. Tilanne pyritään rauhoittamaan ensisijaisesti ohjein,

kehotuksin ja neuvoin. Tärkeintä on aina välttää henkilövahingot ja saada tilanne hallintaan. Tarvittaessa tilanteessa annetaan ensiapua ja otetaan yhteyttä hätäkeskukseen. Kiistan osapuolet ohjataan eri tiloihin valvonnan alaisina ja asiasta välitetään tieto rehtorille. Tilanteen vaatiessa otetaan yhteyttä poliisiin.

Jatkoselvittely tehdään koululla rehtorin, ryhmänohjaajan ja asianosaisten kesken, mikäli kyse on vähäisestä teosta. Rehtori päättää lukiolain nojalla mahdollisista kurinpitotoimista ja seuraamuksista. Mahdolliset rikosoikeudellisen vastuun piiriin kuuluvat tapahtumat selvitetään poliisin johdolla.

Tarkemmat toimintaohjeet väkivalta- ja uhkatilanteisiin on kirjattu lukioiden turvallisuussuunnitelmaan.

4.8.2 Opiskelijan suojaaminen kiusaamiselta

Koulukiusaamista ei hyväksytä eikä sallita missään muodossa. Kiusaamiseen puuttuminen on koko kouluyhteisön asia.

Kiusaamista havainneen tai epäilevän tulee aina selvittää asia ja pyytää tarvittaessa ryhmänohjaaja ja/tai opiskeluhuollon edustaja avuksi. Kiusaamistapaus selvitetään keskustelemalla asianomaisten kanssa tilanteesta. Kiusaamisen vakavuuden ja jatkuvuuden mukaan päätetään jatkotoimenpiteistä. Tarvittaessa ollaan yhteydessä alaikäisen opiskelijan huoltajaan. Kurinpidollisista toimenpiteistä päättää rehtori opiskelijoita kuultuaan. Mahdolliset rikosoikeudellisen vastuun piiriin kuuluvat kiusaamistapaukset selvitetään poliisin johdolla.

4.8.3 Opiskelijan suojaaminen häirinnältä

Häirinnällä loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. *Seksuaalisella häirinnällä* tarkoitetaan sanallista tai sanatonta, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan

seksuaalista. Sukupuolinen ja seksuaalinen huomio muuttuu häirinnäksi, jos sitä jatketaan, vaikka kohteeksi joutunut ilmaisee pitävänsä sitä loukkaavana tai vastenmielisenä.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet ja ilmeet
- härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset ja kysymykset
- seksuaalisesti väritynyt viestintä
- fyysinen koskettelu, sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- raiskaus tai sen yritys

Sukupuoleen perustuva häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuoli-identiteetistä
- toisen sukupuolen halventaminen

Kuten kiusaamiseen, myös seksuaaliseen ja sukupuoleen liittyvään häirintään puututaan Kuopion kaupungin lukioissa heti. Häirinnän vakavuuden ja jatkuvuuden mukaan rehtori päättää jatkotoimenpiteistä. Tieto tapauksesta voi tulla paitsi opiskelijalta itseltään myös kouluyhteisön jäsenen tai terveydenhoitajan kautta. Oppilaitoksessa ryhdytään toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi heti asian tultua julki. Alaikäisen opiskelijan huoltajaan ollaan asiasta yhteydessä.

Opetustoimen palveluksessa olevalla on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä tehdä ilmoitus poliisille, jos hänellä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä alle 18-vuotiaaseen kohdistunutta seksuaalirikosta (Lastensuojelulain 25§).

4.9 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Jokaisessa lukiossa toimii oma kriisiryhmä. Lukioiden kriisitoimintavalmiudesta vastaavat lukioiden rehtorit. Koko lukiotoimea koskevista äkillisistä kriisitilanteiden hoitamisesta, kriisiryhmien toiminnasta ja toimintaohjeista vastaa lukiotoimen johtotiimi. Kun henkilöstöön kuuluva saa tiedon oppilaitosta tai opiskelijaa koskevasta tilanteesta, hänen on tarkistettava ja kirjattava ainakin seuraavat asiat:

1. ilmoittajan nimi ja puhelinnumero
2. mitä on tapahtunut
3. missä ja milloin
4. ketä asia koskee, mahdolliset uhrin, tekijät, jne.
5. mikä tilanne on juuri nyt
6. kenelle muille asiasta on ilmoitettu, hoitaako joku muu jo asiaa
7. ilmoitus omalle esimiehelle, joka ilmoittaa asian kriisiryhmälle

Se kriisiryhmän jäsen, joka saa tiedon tapahtumasta, välittää tiedon tapahtuneesta muille kriisiryhmän jäsenille. Kriisiryhmän kokoontuu tarvittaessa mahdollisimman nopeasti. Kriisiryhmän toiminnasta ottaa vastuun rehtori tai hänelle nimetty varahenkilö.

Tiedotusvälineiden kysymykset ja haastattelupyynnöt ohjataan ensisijaisesti lukiotoimen päällikölle. Opiskelijoita ja henkilökuntaa pitää suojella tiedotusvälineiden kysymyksiltä ja tungettelulta.

Tarkemmat toimintaohjeet äkillisissä uhka- ja vaaratilanteissa on kirjattu intrasta löytyviin lukioiden omiin turvallisuussuunnitelmiin, jotka on tehty Kuopion kaupungin lukioiden yhteisen kriisisuunnitelman pohjalta.

5 Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluita (terveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja kokonaisvaltaista kehitystä.

Yksilökohtainen opiskeluhoito antaa yksittäiselle opiskelijalle tukea hänen omista tarpeistaan lähtien. Yksilökohtainen opiskeluhoito on opiskelijalle vapaaehtoista ja se toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava ja hänen mielipiteitään kuunteleva sekä luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema

opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä, mutta alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden osalta yhteistoiminta huoltajien kanssa on tärkeää.

5.1 Kuraattori- ja psykologipalvelut

Opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamalla opiskelun ja koulunkäynnin tuella ja ohjauksella tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaan (1287/2013) opiskelijan tulee päästä keskustelemaan henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija, hänen huoltajansa tai jokin muu taho on sitä pyytänyt, ellei kyseessä ole ohjaus tai neuvonta tai keskustelun järjestämistä ei muuten nähdä tarpeelliseksi. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä. Arvion kiireellisyydestä tekee opiskeluhuollon henkilöstö. Opiskelijalle palvelu on maksutonta.

Se oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä, joka havaitsee tuen tarpeen, voi yhteistyössä opiskelijan kanssa ohjata opiskelijan kuraattori- ja psykologipalveluiden piiriin. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, koulun työntekijä ottaa yhteyden kuraattoriin tai psykologiin. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen on annettava tieto tästä yhteydenotosta. (Opiskelija- ja oppilashuoltolaki (1287/2013).)

Kuraattori vastaa oppilaitoksen sosiaalityön palveluista. Hän ohjaa ja auttaa opiskelijaa erilaisissa elämäntilanteissa, kuten itsenäistymiseen, asumiseen, toimeentuloon, mielenterveyteen, arjenhallintaan ja opiskelukuntoon liittyvissä asioissa. Kuraattori tiedottaa opiskelijoiden käytettävissä olevista palveluista sekä tarvittaessa ohjaa opiskelijoita erilaisten palveluiden piiriin.

Psykologin työn tavoitteena on tukea opiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia. Psykologiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi opiskeluun liittyvän stressin, opiskelunvalmiuksiin, oppimisen pulmien, masennuksen, ahdistuneisuuden tai yleisen pahan olon tunteiden, ihmissuhteisiin liittyvien huolien ja erilaisten kriisitilanteiden vuoksi. Psykologilla käyntien määrä ja tiheys vaihtelevat yksilöllisesti. Tarpeen mukaan opiskelija ohjataan jatkotutkimuksiin tai – hoitoon tai muihin palveluihin

5.2 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä.

Opiskeluterveydenhuolto huolehtii terveyden ja sairaanhoitopalvelujen järjestämisestä opiskelijoille. Lisäksi sen tulee toimia opiskeluolosuhteiden parantamiseksi. Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1. oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
2. opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
3. terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien
4. opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.

Opiskeluterveydenhuollon palvelujen sisällöstä säädetään terveydenhuoltolain 17 §:ssä ja sitä täydentävät neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (388/2011) säännökset. Palvelujen sisältö on sama palvelujen järjestäjästä (kunta tai Kela 1.1.2021 alkaen) riippumatta. Toisella asteella opiskeluterveydenhuolto on osa opiskeluhuoltoa.

Pitkäaikaissairauksien hoitovastuun jakautuminen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä on määritelty eri ohjeissa ja suosituksissa, kuten STM:n yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2019-oppaassa, Käypä hoito -suosituksissa ja

alueellisissa hoitoketjuissa. Opiskeluterveydenhuolto toteuttaa näissä tapauksissa perusterveydenhuollon tehtäviä.

Erityisruokavaliota tarvitsevat opiskelijat saavat oman erityisruokavalioterian täyttämällä sitä koskevan lomakkeen ja toimittamalla sen oman oppilaitoksen keittiöhenkilökunnalle.

5.3 Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä

Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan aina tarpeen mukaan ja siinä käsitellään vain yksittäistä opiskelijaa koskevia asioita. Tässä suunnitelmassa ryhmästä käytetään nimeä yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä.

Ryhmä kootaan tapauskohtaisesti opiskelijan opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opiskeluhoollon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu ja/tai joka havaitsee tuen tarpeen. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuvat yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa tarvittavat tiedot opiskeluhooltokertomukseen. (Opiskelija- ja oppilashuoltolaki (1287/2013).)

Opiskelija määrittelee, ketkä oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöt osallistuvat ryhmään. Asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia yhteistyötahoja opiskelijan kirjallisella suostumuksella (Suostumuslomake: Liite 1).

Ryhmän koollekutsujan tehtävänä on kysyä opiskelijan suostumus ko. henkilöiden osallistumisesta yksilökohtaisen opiskeluhoolloryhmän työskentelyyn. Suostumus pyydetään ennen ensimmäistä kokoontumiskertaa, ja uusien henkilöiden tullessa mukaan ryhmän toimintaan heiltä pyydetään suostumukset.

Yksilökohtaisen opiskeluhoolloryhmän jäsenet voivat tarvittaessa konsultoida muita asiantuntijoita, esim. opettajaa opiskelijaa yksilöimättä. Asiantuntijoiden konsultointiin ei tarvita opiskelijan eikä huoltajan suostumusta. Siitä kuitenkin kerrotaan opiskelijalle ryhmän tapaamisessa.

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen, jollei se selvästi ole hänen etunsa vastaista. Arvion edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Mikäli opiskelijan suostumusta henkilökohtaisen opiskelijahuoltoryhmän koollekutsumiseksi ei saada, asia kirjataan ylös ja arkistoidaan.

5.4 Opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimien piirissä oleva opiskelija tarvitsee usein myös erityistä ohjausta ja tukea opiskeluissaan. Tukea tarvitsevien opiskelijoiden kanssa laaditaan tarvittaessa erityisopettajan johdolla oppimissuunnitelma. Opiskelijalle voidaan sopia tarpeellisia erityisjärjestelyjä opintoihinsa, esimerkiksi tavanomaista hitaampaa etenemistä tai osittain itsenäistä opiskelua. Tarvittaessa oppimis- ja jatko-opintosuunnitelmien laadinnassa tehdään yhteistyötä opinto-ohjaajan, aineenopettajien, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

5.5 Opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja muut oppilashuoltoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat yksilötapaamiset potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Kuraattorit kirjaavat yksilötapaamiset kuraattorin asiakaskertomukseen.

Yksilöllisen opiskeluhuoltoryhmän koolle kutsunut henkilö huolehtii järjestettävään kokoukseen tarvittavat asiakirjat, jotka ovat opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä. Kokouksessa ryhmän keskuudestaan nimeämä vastuuhenkilö kirjaa tiedot opiskeluhuoltokertomukseen, mutta myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan ajallisesti eteneväksi kertomukseksi, jossa

käyvät ilmi tapaamisen eteneminen, sovitut toimenpiteet ja niiden seuranta. (Opiskeluhoitokertomuksen lomakepohja: Liite 2)

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat muodostavat opiskeluhoitokertomuksen. Ne arkistoidaan lukioilla arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti. Opiskeluhoitokertomuksen vastuuhenkilönä toimii lukion rehtori.

Vastuuhenkilö määrittelee tapauskohtaisesti opiskeluhoitokertomuksen käyttöoikeudet ja päättää tietojen luovuttamisesta tilanteissa, joissa tietojen pyytäjällä on lakiin perustuva oikeus saada tieto. Opiskeluhoito-, potilas- ja kuraattorin asiakasrekisteriin sisältyviä tietoja voidaan tällaisessa tapauksessa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietojen suojaamisesta huolehditaan tällöin asianmukaisesti.

Opiskelijalla ja alaikäisen opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tietää, mitä tietoja hänestä on rekisteriin ja kertomuksiin merkitty ja kenelle tietoja on luovutettu. Mikäli sivulliselle annetaan opiskelijahoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Ohjeet yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan ja kirjauksiin ovat tämän suunnitelman liitteenä 3.

5.6 Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

Oppilaitos voi konsultoida terveydenhoitajaa erilaisissa tilanteissa, kuitenkin kaikki tiedonsiirrollinen toiminta tapahtuu opiskelijan itsensä tai perheen aloitteesta ja yhteistyössä oppilaitokselle. Terveydenhoitaja on sairautta hoitavan yksikön ja oppilaitoksen yhteistyön väline, joka pystyy tarvittaessa auttamaan konsultoinnissa ja järjestämään muun muassa tiedonsiirtopalavereja perheen toiveesta oppilaitokselle/henkilökunnalle.

5.7 Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Kuopion kaupunki järjestää opiskelijoiden terveydenhuollon sekä sairauksien hoidon. Pitkäaikaissairauksien tutkiminen ja tarvittaessa hoito aloitetaan

opiskeluterveydenhuollossa, mutta sairauden seuranta keskitetään omalle terveysasemalle tai erikoissairaanhoidon.

Ohjaus sairaanhoidon palveluihin tapahtuu niin, että kun opiskelija ottaa terveydenhoitajaan yhteyttä, terveydenhoitaja arvioi tarvittavan hoidon tarpeen ja ohjaa tai varaa ajan opiskelijalle hänen tarvitsemiinsa palveluihin (OTH-lääkäri, hammashuolto yms.).

5.8 Muut yhteistyötahot opiskelijan yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi

5.8.1 Huoltajat

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Kuitenkin opiskelijan omat huomiot ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Alaikäinen voi kieltää painavasta syystä huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoillon tietoja huoltajilleen. Huoltaja ei voi kieltää opiskelijaa saamasta opiskeluhoillon palveluja (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Opiskelijalla on halutessaan, myös ilman huoltajan suostumusta, oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen koulunkäyntiinsä tai kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi psykologin tai kuraattorin arvion perusteella. Tarvittaessa oppilas on ohjattava muihin oppilashuollon palveluihin tai muun tarvittavan palvelun piiriin.

Jotta koulu voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä. Mikäli huoltaja toivoo, ryhmänohjaaja järjestää huoltajalle ja opiskelijalle yhteisen keskustelumahdollisuuden koulussa.

5.8.2 Etsivä nuorisotyö

Opiskelijan tilanteesta ilmoitetaan kotipaikkakunnan etsivälle nuorisotyölle, mikäli nuoren opinnot ovat keskeytymässä. Tämä tehdään ensisijaisesti opiskelijan suostumuksella, mutta mikäli opiskelijaa ei tavoiteta, voidaan yhteyttä ottaa ilman suostumustakin. Tällöin yhteydenotosta ilmoitetaan opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Tästä toimintatavasta tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille.

5.8.3 Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Koulutuksen järjestäjän edustajilla on velvollisuus ohjata opiskelijat hakemaan sosiaalipalveluja tai otettava yhteys kunnan sosiaalihuoltoon yhdessä opiskelijan/huoltajan kanssa, jos opiskelijan sosiaalihuollon tarve on ilmeinen. Jos opiskelijan/huoltajan suostumusta ei voida saada, laki velvoittaa kuitenkin olemaan yhteydessä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen salassapitosäännösten estämättä, jos henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan (L1301/2014 35 §). Yhteystiedot kuntien sosiaalityöhön löytyvät kuntien sosiaalipalveluiden internetsivuilta.

5.8.4 Lastensuojelu

Lastensuojelulain (417/2007) 25§:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen henkilökunnalla on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus ilmoittaa viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitus tulee tehdä, kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Ilmoituksen tekemisestä voi konsultoida oppilaitoksen kuraattoria. Lastensuojeluilmoituksen tekemisestä ilmoitetaan tarvittaessa lukion rehtorille.

Kuopiossa lastensuojeluilmoitukset ottavat vastaan kaupungin perhepalvelut ja lastensuojelu. Ilmoitukset tehdään ensisijaisesti kaupungin internet-sivuilta löytyvällä lomakkeella. Virka-ajan ulkopuolella soitto hätäkeskukseen kiireellisissä tapauksissa. Ilmoituksen saavuttua lastensuojeluun tehdään arvio lastensuojeluasian kiireellisyydestä sekä siitä, käynnistääkö se lastensuojelutarpeen selvityksen.

5.8.5 Poliisi

Lastensuojelulain 25 § mukaan koulun henkilökunnalla on velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, jos heillä on syy epäillä, että lapseen on kohdistettu rikoslain mukainen seksuaalirikos tai henkeen ja terveyteen kohdistuva rikos, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään kaksi vuotta vankeutta. Rikosilmoituksen tekovastuu on sillä henkilökunnan jäsenellä, joka asian tiet oonsa saa.

Seksuaalirikosten osalta ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia seksuaalirikoksia, esimerkiksi seksuaalista ahdistelua. Koulun henkilökunnalla ei ole harkintavaltaa ilmoituksen tekemisessä. Poliisille tehdyn ilmoituksen jälkeen toimitaan heiltä saatujen ohjeiden mukaisesti. Vaikka teon kohde (tai hänen huoltajansa) vastustaisivat ilmoituksen tekemistä, niin henkilökunnalla on velvollisuus tehdä se.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osalta pahoinpitelystä ja sitä vakavammista rikoksista on tehtävä ilmoitus.

Kuopiossa poliisin Ankkuri-ryhmä toimii keskeisenä yhteistyötahona nuoria koskevissa rikosasioissa. Opettaja tai muu henkilökunnan jäsen voi tarvittaessa konsultoida Ankkuri-ryhmää.

6 Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen, seuraaminen ja arviointi

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §)

Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä seuraa opiskeluhoollon toteutumista muun muassa oppilaitoskohtaisilla opiskelijakyselyillä ja valtakunnallisen kouluterveyskyselyn oppilaitoskohtaisista tuloksista sekä arvioi opiskeluhoollon tarvetta vuosittain. Näin pyritään kehittämään opiskeluhoolltoa.

Opiskelijahuollon työntekijät kirjaavat yhteydenotot ja niitä seuranneet toimenpiteet opiskeluhoollon tai terveydenhuollon sähköiseen tietojärjestelmään. Annettujen aikojen määrää ja lakisääteistä toteutumista tarkastellaan lukukausittain.

Kuopion kaupungin toisen asteen opiskeluhoollon ohjausryhmä seuraa opiskeluhoollon palvelujen tarvetta ja toteutumista kaupungin alueen oppilaitoksissa. Ohjausryhmä kerää säännöllisesti palautetta eri oppilaitoksilta, antaa ohjausta ja suosituksia sekä järjestää koulutus- ja yhteistyön kehittämistilaisuuksia. Lukioiden opiskeluhoollon kehittämisryhmä kokoontuu tarvittaessa.

7 Liitteet

Opiskeluhoultorekisteri: <http://bit.ly/27zz0dk>

Liite 1: Suostumus opiskelijan asian käsittelyyn yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä

Liite 2: Opiskeluhoultokertomus

Liite 3: Ohjeita monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn

Suostumus opiskelijan asian käsittelyyn yksilökohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä
Opiskeluhoitokertomuksen kansilehti – salassa pidettävä

Opiskelijan nimi	Ryhmä	Syntymäaika
------------------	-------	-------------

Yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän jäsenet (oikeus nähdä opiskeluhoitokertomus)

ammattiasema	nimi	rooli (vireillepanija / kirjaaja / puheenjohtaja)
opettaja / ryhmänohjaaja		
erityisopettaja		
rehtori / apulaisrehtori		
opinto-ohjaaja		
terveydenhoitaja		
kuraattori		
psykologi		
muu		
muu		

Asian käsittelyyn saavat osallistua lisäksi (esim. sosiaalipalvelut, KYS, muu läheinen)

taho, ammattiasema	nimi

Allekirjoitukset

Suostun siihen, että edellä mainitut henkilöt osallistuvat yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän työskentelyyn	
Päivämäärä	Opiskelijan allekirjoitus
Päivämäärä	Huoltajan allekirjoitus
Päivämäärä	Huoltajan allekirjoitus

Opiskeluhoitokertomus

Salassa pidettävä

Opiskelijan nimi	Henkilötunnus
Osoite	Kotikunta

Huoltajan nimi	Puhelinnumero
Osoite	
Huoltajan nimi	Puhelinnumero
Osoite	

Yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän kokouksessa läsnä:

ammattiasema	nimi	ammattiasema	nimi
opiskelija		opinto-ohjaaja	
huoltaja		terveydenhoitaja	
huoltaja		kuraattori	
opettaja / ryhmänohjaaja		psykologi	
erityisopettaja		muu	
rehtori / apulaisrehtori		muu	

Aihe

Tähänastiset tukitoimenpiteet (esim. koulun toimet sekä eri tahojen arviot, tutkimukset, selvitykset)
--

Asian käsittely tässä kokouksessa ja päätetyt jatkotoimenpiteet (toteuttamissuunnitelma sekä toteutuksesta ja seurannasta vastaavat tahot)
Mitä tietoja ja kenelle opiskelijasta on annettu sekä peruste tiedon luovuttamiseen
Milloin asiaan palataan seuraavan kerran?

Kirjauksen päivämäärä	Kirjauksen tekijä ja ammattiasema

Opiskeluhoitokertomuksen kirjaaminen

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.
- Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut opiskeluhoillon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitokisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhoitokisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

**OHJEITA YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLTORYHMÄN KOKOAMISEEN,
OPISKELUHUOLTOKERTOMUKSEN KIRJAAMISEEN JA ARKISTOINTIIN**

Kokouksen tarpeen arviointi

Kun sinulla on opiskelijasta huoli, joka on hyvä käsitellä yksilökohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä, ole yhteydessä opiskelijaan. Kerro huolestasi ja yksilökohtaisen opiskeluhooltoryhmän tapaamisen tarpeesta. Sovi yhdessä opiskelijan kanssa, keitä ryhmään tulee mukaan.

Tarvittaessa voit konsultoida opiskelijan nimeä kertomatta ketä tahansa opiskeluhoollon työntekijää.

Asiantuntijatyhmän roolit ja lomakkeet

Tutustu lomakkeisiin:

- suostumus opiskelijan asian käsittelyyn yksilökohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä
- opiskeluhooltokertomus

Vireillepanija on henkilö, joka kutsuu moniammatillisen asiantuntijaryhmän koolle. Se on yleensä opiskeluhoollon toimija, ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja.

Opiskeluhooltokertomuksen kirjaaja nimetään monialaisen asiantuntijaryhmän sisältä. Vireillepanija ja kirjaaja voivat myös olla sama henkilö.

Tärkeää on, että moniammatillinen asiantuntijaryhmä on sopinut keskuudestaan sekä vireillepanijan, kirjaajan että puheenjohtajan ENNEN palaverin alkua. Nämä sovitut roolit kirjataan valmiiksi suostumuslomakkeeseen.

Moniammatillisen asiantuntijaryhmän kokouksen alussa:

Kokouksen aluksi kerro tarvittavista asiakirjoista "suostumus opiskelijan asian käsittelyyn yksilökohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä" sekä "opiskeluhooltokertomus". Täytä lomake tarvittavilta osin ja pyydä opiskelijan/hooltajan/hooltajien allekirjoitukset suostumukseen.

Opiskeluhooltokertomuksen kirjaaminen ja arkistointi

Kirjaa opiskeluhooltokertomukseen lyhyesti siinä vaadittavat kohdat. Laita kertomus kirjekuoreen. Kirjoita kirjekuoren päälle opiskelijan nimi, ryhmä, syntymävuosi ja päivämäärä. Kirjekuoreen kirjataan kenelle tietoja voi luovuttaa. Vie kirjekuori arkistoon.

Kun saman opiskelijan asiaan palataan seurantana, avaa kirjekuori. Keskustelu käydään aikaisemman opiskeluhooltokertomuksen pohjalta. Tee uusi opiskeluhooltokertomus, johon kirjataan mm. senhetkisen ryhmän läsnäolijat. Jos läsnä on uusia jäseniä, joita ei edellisessä ryhmässä ollut mukana, lisää heidät myös Suostumus -lomakkeeseen. Pyydä opiskelijan allekirjoitus tähän kohtaan lisäten siihen myös päivämäärä, jolloin uusi henkilö on lisätty (esim. nimi sukunimi 1.1.2020 / opiskelijan allekirjoitus).

Laita kaikki opiskeluhooltokertomukset uuteen kirjekuoreen, johon kirjaat opiskelijan nimen, ryhmän, syntymävuoden ja nyt uuden pidetyn palaverin päivämäärän.

Opiskelijalla / huoltajalla on oikeus saada opiskeluhoitokertomuksesta kopio niin halutessaan. Kopiota ei anneta automaattisesti - ainoastaan, jos opiskelija pyytää.